

I. VOLJEVICA, *Don Quijote i vjetrenjače*

VOKATIV, Stjepo, medaljer i pečatorezac (Dubrovnik, ?–?, 1748). Učio kod tal. medaljera M. A. Gennara u Beču; nastavio rad kod franc. medaljera J. Duviviena u Parizu. Radio je u gl. kovnici u Beču i u Kremnici. Pripisuje mu se ugarsko-dubrovački talir iz 1748. s likom Marije Terezije i dubrovačkim grbom.

LIT.: B. Moravec, *Tragom medaljera Stjepa Vokativa*, Prilozi – Dalmacija, 1960.

VOLARICA → BARLETA

VOLARIĆ, Aleksandar, fotograf (Mali Lošinj, 28. XII. 1953). Profesionalno se bavi fotografijom od 1978; specijalizirao se za snimanje iz zraka. U fotografijama s motivima mora naglašava likovnu komponentu (*Ribar*, 1993; *Pijavica*, 1994; *Silba*, 1995). Izdao monografiju o Lošinj (1993).

VOLAVJE, selo JZ od Jastrebarskoga. Proštenjarska crkva Marije Snježne je gotička, barokizirana građevina. Izvana je bila oslikana kasnogotičkim zidnim slikama (fragmenti likova Sv. Kristofora i Jurja). Novo svetište (uz koje je zvonik iz XVII. st. i sakristija) spominje se od 1704, veliki (danas zazidani) portik sa stupovljem od 1732, a zidana ograda s portalom na kojemu je kip Majke Božje s anđelima od 1741. Crkva ima barokne oltare iz XVII. i XVIII. st. (gl. oltar 1741), propovjedaonicu, orgulje, kipove i polikromirana vrata sakristije.

LIT.: A. Schneider, *Popisivanje*, 1939, 51, str. 179. — D. Nežić, *Povijest župa i crkvi jastrebarskog dekanata*, Zagreb 1939, str. 25–26. — B. Lučić, *O konzervatorskom zahvatu na južnom pročelju kapele u Volavju*, *Vijesti MK*, 1955, 6, str. 149–151. — Đ. Cvitanović, *Skriveno blago iz riznice umjetničkih znamenitosti jastrebarskog kraja*, Kaj, 1975, 8. — L. Dobronić, *Marijini likovi i svetišta u Zagrebu i okolici u XVII. i XVIII. stoljeću*, u zborniku: *Melioris mundi origo*, Zagreb 1988.

A. Ht.

VOLCERA → BAKAR

VOLČIĆ (VLČIĆ), Vicko Demetrije, kartograf (Dubrovnik, 1563 – Napulj, 1607). God. 1592. osnovao nautičko-kartografsku školu u Livornu; od 1601. djelovao u Napulju. Izrađivao je portulane (kistom na pergamentu) Sredozemnog mora (i Jadranskoga s obalnim pojasom Dalmacije) te eur. atlantske obale; očuvano ih je 6.

LIT.: P. Matković, *Vicko Dimitrije Volčić*, Dubrovčanin, kartograf XVI veka, *Rad JAZU*, 1897, 130. — M. Marković, *Razvitak kartografskih upoznavanja današnjih jugoslavenskih zemalja*, Zagreb 1975.

V. Fo.

VOLODER, selo u Moslavini. Neogotička župna crkva Sv. Antuna Padovanskoga ima poligonalno svetište, dvije bočne kapele i zvonik uz gl. pročelje. Sagradio ju je 1863. graditelj Vjekoslav Lammer. Unutrašnjost crkve čini stilsku cjelinu. U crkvi se među ostalim nalaze: slika J. Beyera (Graz 1855), orgulje zagrebačkoga orguljara A. Šimenca, barokna monstranca i kalež.

LIT.: *Katolički list* (Zagreb), 1963, 49; 1864, 19.

R.

VOLTOLINI, Josip, slikar dekoracija (Split, 1838 – 30. IX. 1892). Učio ukrasno slikarstvo na akademijama u Veneciji i Beču. Izradio zidne dekoracije u mnogim privatnim i javnim zgradama te crkvama u Italiji, po cijeloj Dalmaciji, u Sarajevu, Beču (Rotunda na izložbi 1873) i dr. Važniji su mu radovi oslikavanje Bajamontijeva kazališta u Splitu (s A. Zuccarom), katedrale u Đakovu (1874–82. s A. M. i L. Seitzom) i novo-gazdališta u Pragu.

LIT.: M. Cepelić, *Stolna crkva đakovačka*, Đakovo 1915, str. 109–110.

D. Kt.

VOLJEVICA, Ismet (Ico), karikaturist (Mostar, 18. VII. 1922). Studirao arhitekturu u Zagrebu. Od 1950. objavljuje humoristički lik *Grgu* u »Kerempuhu«, odakle ga 1955. prenosi u »Narodni list«. Od 1962. svakodnevno u »Večernjem listu« objavljuje rubriku pod imenom *Grga*, čiji glavni lik postaje kroničarom Zagreba i svjedokom našega doba. Suradivao je u humorističkoj reviji »Paradoks« u Zagrebu 1966–70. Od 1975. objavljuje u »Privrednom vjesniku« karikature s aktualnim društvenopolitičkim i gospodarskim temama. Suraduje u stranim listovima i revijama, redovito u švicarskom tjedniku »Nebelspalter«. Bio je glavni crtač, animator i scenograf u »Interpublicu«, »Duga-filmu« i »Zagreb-filmu«. Bavi se primijenjenom grafikom i ilustracijom. — Samostalno je izlagao u Mostaru, Zagrebu, Rabu, Šibeniku, Koprnu, Samoboru, Koprivnici i Varaždinu.

Ž. Sa.

VOLJEVICA-ČIČIĆ, Đenana, slikarica (Zagreb, 25. VI. 1954). Diplomirala na Akademiji u Zagrebu 1978 (M. Stančić). Suradnik Majstorske radionice Lj. Ivančića (1979–81). Slika portrete i kompozicije u duhu nove slike, naglašene dekorativnosti i romantičnosti (*Autoportret*, 1981; *Šeikov sin*, 1982; *Smak svijeta*, 1983). Samostalno izlagala u Zagrebu. Bavi se kostimografijom, scenografijom, ilustriranjem knjiga i crtanim filmom.

LIT.: D. Matičević, *Đenana Voljevica-Čičić* (katalog), Zagreb 1982. — M. Zucco Martić, *Đenana Voljevica-Čičić* (katalog), Zagreb 1987.

Ž. Sa.

VORIĆ, Nenad, slikar (Zagreb, 1. VIII. 1963). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1987 (F. Kulmer). Autor figurativnih i apstraktnih kompozicija izrazita ekspresionističkog naboja (*Velika zbrka u Maksimiru*, 1990; *Magie Noire*, 1991, 707070, 1993). Kao tumač senzibilnosti svojega naraštaja nadahnjuje se popularnim oblicima suvremene vizualne kulture (plakati, stripovi, promidžbeni spotovi). — Samostalno je izlagao u Čakovcu, Zagrebu, Koprivnici, Hvaru, Rijeci, Mariboru, Velikoj Gorici i Münchenu. Bavi se scenografijom i grafičkim oblikovanjem.

LIT.: M. Lučić, *Nenad Vorić* (katalog), Velika Gorica 1991. — Z. Rus, *Nenad Vorić* (katalog), Zagreb 1993.

K. Ma.

VOŠTANE, selo I od Sinja. Na brijegu iznad seoskih kuća nalazi se prapov. naselje s nalazima keramike, opasano jakim zidinama. Na položaju *Na mašete* nalazi se veliko kasnosrednjovj. groblje sa stećcima, od kojih je manji broj ukrašenih. I od toga položaja nalazi se manje groblje sa stećcima iz istoga doba.

LIT.: S. Gunić, *Kratak osvrt na prilike i rad muzeja u Kninu*, SHP, 1949, 1. — Š. Bešlić, *Stećci*, kataloško-topografski pregled, Sarajevo 1971. — A. Milošević, *Arheološki spomenici gornjeg i srednjeg toka rijeke Cetine*, Zbornik Cetinske krajine, 1981, 2.

Z. Gu.

VOTIVI, zavjetni darovi kulturna značaja, prikazani ili obećani nekomu božanstvu od kojega se nešto moli, očekuje ili mu se zahvaljuje. Zavjetni se darovi spominju u Bibliji, u grč. i rim. pisaca, a česti su u kršćanstvu; u našoj narodnoj tradiciji često su istovjetni sa zakladom. V. mogu biti crkva ili njezini dijelovi, spomenici, umj. predmeti, dragocjenosti, zahvalni natpisi. — U numizmatici v. su medalje ili monete kovane prigodom kakva javnoga zavjeta.

R.

VRANA, selo SI od Biograda. Pretpostavlja se da se na mjestu ili u blizini Vrane nalazilo liburnsko naselje *Blandona* ili *Arausona*. U okolici su očuvani ostaci ilir. gradina, a u samome je selu nađen bronzani mač iz prve faze liburnske kulture (←XI. i ←X. st.). Iz rim. su doba očuvani tragovi građevina, natpisa i drugih nalaza a u selu Bičine u neposrednoj blizini Vrane otkrivena je starokršć. crkva (*Aurana*, *Laurana*), posjed hrv. vladara s utvrđenim gradom. Benediktinski samostan i grad darovao je kralj Zvonimir 1076. papi Grguru VII. Od XII. st. kralj Žigmund je oduzeo samostanu imanja, a 1409. kralj Vladislav Napuljski prodao je grad Mlečanima. God. 1537–1647. držali su ga Turci. Mlečani su grad ponovno osvojili i porušili ga. Srednjovj. grad i samostan, utvrđen zidinama, kulama i opkopom, očuvan je u ruševinama iznad Vranskoga jezera. Za tur. vladavine vezir Jusuf Mašković, rodom iz Vrane, podignuo je 1644–45. pokraj grada karavansaraj (*Maškovićev han*), koji je vrlo dobro očuvan. — U Vrani su vjerojatno rođeni Franjo i Lucijan Vranjanin.

LIT.: I. Kukuljević-Sakcinski, *Priorat vranski sa vitezi templari i hospitalci sv. Ivana u Hrvatskoj*, *Rad JA*, 1886, 81 i 82. — G. Urlić Ivanović, *Vrana*, *Narodni kalendar*, 1878. i 1879. — L. Jelić, *Povijesno-topografske crte o biogradskom primorju*, *VjHAD*, 1898. — A. Benvenuti, *Il castello di Vrana*, *Rivista dalmatica*, 1940, 1 i 2. — Š. Batović, *Prethistorijski mačevi u Arheološkom muzeju u Zadru*, *VjHAD*, 1953. — S. Traljić, *Vrana u tursko doba*, *Radovi. Filozofski fakultet* — Zadar, 1962, 9. — B. Ilaković, *Vranska regija u rimsko doba*, *Radovi HIJZ*, 1971, 18. — L. Dobronić, *Viteški redovi u Hrvatskoj*, Zagreb 1984. — Š. Ba.